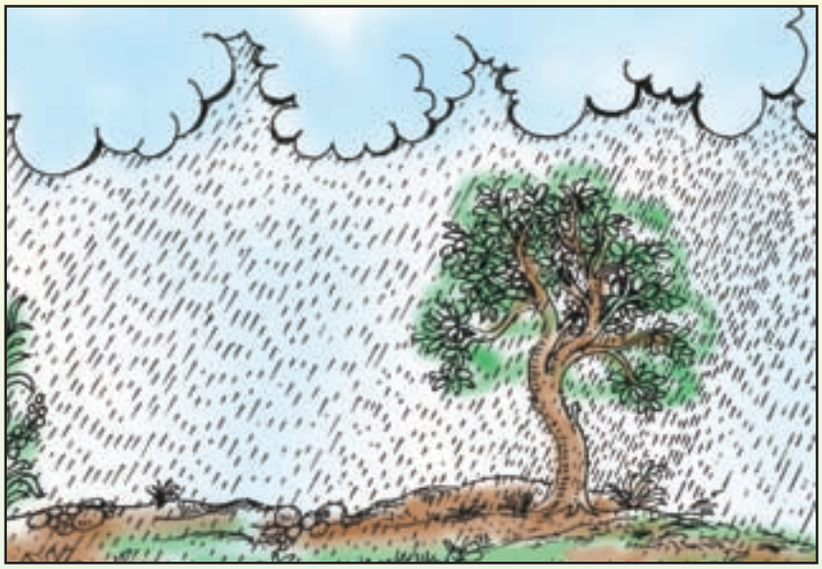
2

मेघो वर्षति

मेघो वर्षति
प्रवहति नीरम् ।
तुष्यति कृषिकः
गच्छति गोष्ठम् ॥

नयति च वृषभं
हलमपि वहति ।
कर्षति क्षेत्रं
वपति च बीजम् ॥
रोहति सस्यं
फलति प्रकामम् ।
भवति समृद्धिः
मनुकुलवृद्धिः ॥

– महाबलेश्वरभट्टः

टिप्पणी

वर्षति વરસે છે. **प्रवहति** વહે છે. **तुष्यति** સંતુષ્ટ થાય છે. **कृषिकः** ખેડૂત **गोष्ठम्** પશુઓનો વાડો **वृषभः** બળદ **कर्षति** ખેડે છે. **क्षेत्रम्** ખેતર **वपति** વાવે છે. **रोहति** ઊગે છે. **सस्यम्** ધાન્ય **प्रकामम्** પુષ્કળ

विशेषः

मेघोवर्षति - मेघः वर्षति, **हलमपि** - हलम् अपि

स्वाध्यायः

1. નીચેના શબ્દોનું મોટેથી ઉચ્ચારણ કરો :

प्रवहति, गोष्ठम्, कर्षति, प्रकामम्, समृद्धिः मनुकुलवृद्धिः

2. નીચેના પ્રશ્નોના જવાબ સંસ્કૃતમાં આપો :

(१) मेघो वर्षति तदा किं प्रवहति ?

(२) कः **गोष्ठं** गच्छति ?

(३) कृषिकः किं वपति ?

3. નીચેના જેવા ક્રિયા આધારિત શબ્દો કાવ્યમાંથી શોધી અહીં લખો :

वर्षति प्रवहति

_____, _____, _____, _____

_____, _____, _____, _____

4. નીચેની પંક્તિ પૂર્ણ કરો.

(१) मेघो वर्षति _____ गच्छति गोष्ठम् ।

(२) रोहति सस्यं _____ मनुकुलवृद्धिः ॥

5. કાવ્યનું હાવભાવ તથા શુદ્ધ ઉચ્ચાર સાથે ગાન કરો.

6. આ કાવ્યમાંથી તમારા શિક્ષક દ્વારા બોલવામાં આવતાં ચાર વાક્યોનું શ્રુતલેખન કરો.

प्रवृत्ति

(૧) વર્ષાઋતુ દરમિયાન ખેતરની મુલાકાત લો તથા તમારા અનુભવ વર્ગમાં કહો.

(૨) પુસ્તકાલયમાં જઈ વર્ષાગીતો શોધો, લખો અને ગાઓ.

(૩) તમારા ગામમાં ગવાતાં વર્ષાગીતોની યાદી બનાવો.

(૪) જૂથમાં બેસીને આ કાવ્યનું સમૂહમાં તથા વ્યક્તિગત ગાન કરો.

ज्ञातव्यम्

- **श्रावणमासस्य पूर्णिमा रक्षाबन्धनेन सह संस्कृतदिवसरूपेण अपि मन्यते ।**
- **रामायणम् तथा महाभारतम् अस्माकम् आर्षमहाकाव्यरूपेण प्रसिद्धे ।**
- **युरोपखण्डे संस्कृतभाषायाः अध्ययनस्य प्रारम्भं विलियमजोन्समहोदयः अकरोत् ।**